

Çevrimiçi STÖ Veri Tabanları/Kayıtları Çalışması

İçindekiler

1. Giriş	2
2. Kısa Ülke Özetleri	3
Bulgaristan	3
Hırvatistan.....	4
İngiltere ve Galler	5
Macaristan	6
Slovakya.....	7
3. Kamuya açık veri tabanlarının kapsadığı bilgiler	8
Bilgi toplamanın araç ve yöntemleri.....	9
Operasyonel yapı ve idame.....	10
4. Sonuç ve Öneriler:	11
1. STÖ'ler için oluşturulan çevrimiçi kayıt ve kamu veri tabanlarının tamamlayıcı rolünü düşünün.....	11
2. Kamu idaresinin diğer organları arasında koordinasyonun sağlandığından emin olun.	11
3. STÖ'lerle ilgili detaylı ve amaca uygun bilgiler sağlayarak şeffaflığı temin edin.	11
4. Veri tabanının kullanıcı dostu olduğundan emin olun.....	12
5. Kullanıcılardan geri bildirim aldıktan sonra iyileştirmeye izin verin.	12
6. Sivil toplum sektörü hakkında istatistik oluşturmak için görsel araçlar kullanmayı düşünün. 12	
7. STÖ kaydından sorumlu kamu kurumunu STÖ veri tabanını çalıştırmakla görevlendirmeyi düşünün.....	13

1. Giriş

Teknolojik yenilikler döneminde, bilgi paylaşımı ve işbirliği daha kolay hale geldi. Sivil toplum örgütleri (STÖ'ler) ¹ faaliyetleri hakkında rapor sunmak ve bağışçıları, yararlanıcıları ve diğer paydaşlarına ucuz bir şekilde ulaşmak için yeni teknolojiler kullanmaktadır. Devletler de, etkili ve yenilikçi kamu hizmeti sunumu amacıyla bu teknolojileri giderek daha fazla kullanıyor ve bilgi paylaşımı için **erişilebilir ve güvenli çevrimiçi platformlar** geliştiriyorlar. Ülkede faaliyet gösteren ve devlet organları tarafından yönetilen STÖ'ler hakkındaki verilere hızlı erişim sağlayan halka açık çevrimiçi veri tabanları böyle araçlardan biridir. Bunlar, **bütün sektörün görünürlüğünü artırmaya yardımcı olan** bireysel STÖ'ler hakkında resmi bilgi kaynakları olarak hizmet vermektedirler. Şeffaflık, STÖ'lerin dürüstlüğüne güven ve itimat sağlar ve **devlet organları ve işletmelerle daha iyi işbirliği yapmalarını teşvik eder**.

Bu çalışma, beş Avrupa Birliği üye ülkesindeki kamu otoritelerinin kullandığı çevrimiçi sistemlerin karşılaştırmalı bir incelemesini sunmaktadır. Çalışma, Avrupa Birliği tarafından finanse edilen bir Teknik Yardım projesi olan **"Sivil Alan"** kapsamında Avrupa Kâr Amacı Gütmeyen Hukuk Merkezi (ECNL)² tarafından geliştirildi. Proje, Kıbrıs Türk toplumunda sivil toplum için elverişli bir ortamın geliştirilmesine katkıda bulunmayı amaçlıyor. Projenin bileşenlerinden biri, STÖ'ler için kamuya **açık bir çevrimiçi veri tabanının/sicil kaydının** oluşturulmasını desteklemektir.

Çalışma, Bulgaristan, Hırvatistan, İngiltere ve Galler, Macaristan ve Slovakya'daki kamuya açık veri tabanlarına/sicil kayıtlarına bakıyor. Bu ülkeler, iyi uygulamalarının Kıbrıs'ın kuzey kesiminde başlatılacak mekanizma için örnek oluşturabilecek **çeşitli modelleri ve muhtelif işlevleri sergilemek** üzere seçildi. Bütün bu ülkelerde devlet, çevrimiçi, serbestçe erişilebilir ve güncel STÖ veri tabanlarını işletmekte veya bunları başlatmak için çalışmaktadır. Bununla birlikte, bu veri tabanları farklı amaçlara hizmet etmekte, çeşitli kaynaklardan alınan STÖ'ler hakkında farklı bilgiler sunmakta ve farklı kurumlar tarafından idame ettirilmektedir.

Çalışma, bir Sivil Toplum Örgütü veri tabanının kavramsallaştırılmasıyla ilişkili sivil toplum sektörü hakkında kısaca ülke özetleri sunarak başlamaktadır. Bunu, belirli veri tabanlarının temel özelliklerinin ayrıntılı bir karşılaştırmalı özeti izlemektedir. Yazarlar, kayıtların nasıl işlediğini, STÖ'lerle ilgili hangi bilgileri verdiklerini, bilgi toplamak için kullandıkları araçları ve operasyonel

¹ Bu makalede, "sivil toplum örgütü" (STÖ) terimi dar anlamda aşağıdaki ölçütleri karşılayan herhangi bir organizasyonu tanımlamak için kullanılmaktadır: 1) kanunla değil, özel bir belge (sözleşme veya kuruluş kanunu gibi) kurulan gönüllü bir kuruluştur; 2) üyelik veya üyeliği olmayan bir organizasyon olabilir; 3) hükümet yapısının bir parçası değildir; 4) kamusal veya karşılıklı fayda hedefleri gütmek için kurulmuştur ve 5) kâr amaçlı değildir. Terim, dernekler, vakıflar, özel kuruluşlar, kar amacı gütmeyen şirketler ve yukarıdaki ölçütleri karşılayan diğer kuruluşları içerebilir. Diğer örgütlenme biçimleri de (örneğin, siyasi partiler, dini örgütler veya sendikalar) bazen "sivil toplum" başlığı altında değerlendirilirken, bu çalışmada sadece dar anlamda STÖ'ler üzerinde durulmaktadır.

² ECNL, sivil toplumu etkileyen politikalar ve yasalar alanında önde gelen bir Avrupa kaynak ve araştırma merkezidir. Avrupa'da sivil topluma olanak sağlayan yasal ve mali bir ortamı teşvik etmeyi amaçlamaktadır. ECNL, sivil toplumun gelişimini etkileyen kilit alanlarda yasalar ve politikalar geliştirme ve uygulamaya yardımcı olma konusunda benzersiz bir uzmanlığa sahiptir. Daha fazla bilgi için bkz. www.ecnl.org

olarak nasıl kurulduklarını inceledi. Son olarak, çalışma, burada yer verilen Avrupa örneklerinin iyi uygulamalarından yararlanarak bazı tavsiyelerle son bulmaktadır.

Makale, seçilen ülkelerde faaliyet gösteren veri tabanlarının ve kayıtların **kâğıt üstünden** incelenmesi, ilgili kanunlar ve uygun ülke bilgileri sağlayan ikincil kaynaklar³ temel alınarak oluşturulmuştur.

Çalışma, paydaşlara, Kıbrıs'ın kuzey kesimindeki yerel ihtiyaçlar için özel olarak hazırlanmış çevrimiçi bir STÖ veri tabanı düzenlemeye yönelik düşünceler sunmayı amaçlamaktadır.

2. Kısa Ülke Özetleri

Çalışma, Bulgaristan, Hırvatistan, İngiltere ve Galler, Macaristan ve Slovakya'daki kamuya açık veri tabanlarını/sicil kayıtlarını ele alıyor. Bu bölüm, STÖ sektörünün genel boyutu, faaliyet gösteren kuruluşların türleri, kayıt ve çevrimiçi veri tabanı için yasal çerçeve ve ilgili kamu otoritesi tarafından tutulan ve çalıştırılan çevrim içi kayıtlara doğrudan bağlantı ile ilgili bilgiler de dahil olmak üzere bu ülkelerin her birine kısa genel bir bakış sunmaktadır.

Bulgaristan

Bulgaristan'da yaklaşık olarak **41.500** adet kayıtlı STÖ bulunmaktadır.⁴ Temel yasal biçimleri **vakıflar ve derneklerdir**. STÖ'ler ile ilgili temel çerçeve mevzuatı, 2001 tarihli *Kâr amacı gütmeyen Tüzel Kişilere İlişkin Kanun*'dur.⁵ ("STÖ Kanunu"). STÖ Kanunu Bulgaristan'daki kar amacı gütmeyen kuruluşların kayıt ve faaliyetlerini ve özel kamu yararı statüsünün koşullarını düzenlemektedir. STÖ'ler mahkeme tarafından tescillenir ve ülkede çevrimiçi kayıt mümkün değildir.

Bulgaristan, tüm kâr amacı gütmeyen kuruluşları kapsayan çevrimiçi bir kamuya açık veri tabanı işletmiyor; **kamu yararına çalışan kuruluşlar (KYK'lar)** için özel bir veri tabanı kurmuştur. Kamu Yararına Çalışan Kuruluşlar için Merkezi Kayıt Kuruluşu da STÖ Kanunu ile düzenlenmektedir ve 2001 yılında kurulmuştur ve bu kuruluşun rolü Kanun'da 2006 yılında yapılan değişikliklerle daha da güçlendirilmiştir. Bu, **Adalet Bakanlığı** bünyesinde yer alan bir merkezi kayıt, gözetim ve koordinasyon organıdır.⁶ Kamu yararına faaliyet gösteren STÖ'ler mahkeme kayıtlarının ardından iki ay içerisinde bu merkezi veri tabanına kayıt olmak zorundadırlar. Bu kayıt, mahkeme kayıtlarına

³ Avrupa Vakıf Merkezi (<http://www.efc.be/philanthropy-sector/foundations-in-europe/>), Vakıflar Konseyi (<http://www.cof.org/program-initiative/country-notes>) ve USAID 2015 Orta ve Doğu Avrupa ve Avrasya için STÖ Sürdürülebilirlik Endeksi: https://www.usaid.gov/sites/default/files/documents/1861/Europe_Eurasia_CSOSIRReport_2015_Update_e8-29-16.pdf ülke notları dahil.

⁴ USAID 2015 STÖ Sürdürülebilirlik Endeksi

⁵ *Kâr amacı gütmeyen Tüzel Kişilere İlişkin Kanun* (2001)'a şu adresten ulaşılabilir: <http://blacksea.bcnl.org/en/articles/40-bulgaria-law-on-nonprofit-legal-entities.html>

⁶ *ECNL'nin Avrupa Birliği'nde Kâr Amacı Gütmeyen Kuruluşların Şeffaflığını ve Hesap Verebilirliğini Geliştiren Son Kamu ve Öz-Düzenleyici Girişimler Üzerine Çalışması (ECNL Hesap Verebilirlik Çalışması)*, 2009. http://ecnl.org/dindocuments/306-ECNL%20Accountability%20Study_published%20on%20DG%20ILS.pdf

ilave olarak yapılmaktadır. Bu prosedür, STÖ Kanunundaki değişikliklerin yürürlüğe gireceği Ocak 2018 tarihinden itibaren değişecektir. O tarihten itibaren, Adalet Bakanlığı bünyesinde faaliyet gösteren ayrı bir devlet kurumu olan Kayıt Ajansı, tüzel kişiliğin ve kamu yararına statünün eşzamanlı olarak kayıt işlemlerini yapacak ve böylece KYK'lar için daha sonra ilave bir kayıt yapılmasına gerek kalmayacaktır. Şu anda veri tabanında kayıtlı KYK'ların sayısı 14.000'in üzerindedir. Veri tabanına hâlihazırda şu internet adresinden ulaşılabilir:

<https://ngo.mjs.bg/bg/Information/Information/BatchSearch?showResults=True>

BULGARİSTAN	
STÖ'ler için çevrimiçi kayıt mümkün mü?	Hayır
STÖ'leri kayıt eden devlet organı	Mahkeme
Çevrimiçi STÖ veri tabanını yöneten devlet organı	Adalet Bakanlığı

Hırvatistan

Şu anda, Hırvatistan'da yaklaşık **52.000** kayıtlı STÖ bulunmaktadır.⁷ STÖ'lerin başlıca yasal biçimleri **dernek, vakıf ve fon** şeklindedir ve STÖ'lerin büyük bir çoğunluğu dernek olarak tescillidir. STÖ'lerin ve ilgili veri tabanlarının tescili ve faaliyetleri, Dernekler Kanunu (2014)⁸ ve Vakıflar ve Fonlar Kanunu (1995)⁹ ile düzenlenmektedir.

Hırvatistan, **hükümet dışı tüzel kişiliklere yönelik ayrıntılı çevrimiçi kayıt sistemlerini geliştirmiştir ve örgütlenme şekillerine göre ayrı kayıtlar işletmektedir**. Yani dernekler, vakıflar¹⁰ ve siyasi partiler¹¹ ve dini kurumlar¹² için bağımsız veri tabanları oluşturmuştur. Sözü edilen tüm veri tabanları, aynı zamanda **organizasyonları kaydetmekten de sorumlu olan İdare Bakanlığı tarafından** yürütülmektedir. STÖ'ler için çevrimiçi kayıt mümkün değildir.

Dernekleri izleyen veri tabanı, Dernekler Kanununun öngördüğü şekilde, kayıtlar üzerine dernekler tarafından talep edilen bilgileri yansıtan detaylı bir kayıttır. Aşağıdaki dillerde kullanıma sunulmuştur: <https://registri.uprava.hr/#!udruga>. Vakıfları kapsayan veri tabanı oldukça basittir. Kullanıcılar vakıfları sadece sınırlı parametreler için arayabilirler.¹³ Veri tabanı, vakıflara ilişkin günün şartlarına uymayan kanunun gereklilikleri doğrultusunda, yalnızca ana kurumsal iletişim

⁷ USAID 2015 STÖ Sürdürülebilirlik Endeksi

⁸ Dernekler Kanunu, Resmi Gazete No: 74/2014,

https://udruga.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Law%20on%20Associations_%202014_ENG.pdf

⁹ Vakıflar ve Fonlar Kanunu, Resmi Gazete No: 36/1995, 64/2001,

<http://www.cof.org/sites/default/files/documents/files/Croatia/Croatia%20Law%20on%20Foundation%20and%20Funds.pdf>

¹⁰ <http://www.appluprava.hr/RegistarZaklada/>

¹¹ <https://registri.uprava.hr/#!stranke>

¹² <http://www.appluprava.hr/RegistarVjerskihZajednica/>

¹³ Arama kriterleri şunlardır: isim, vakıf merkezi, vakfın kayıtlı olduğu ülke.

bilgilerini, kuruluşun amacı ve sorumlu kişinin adını içermektedir. Dernekler veri tabanı çok daha ayrıntılı olduğundan ve Hırvatistan'daki STÖ'lerin çok büyük bölümünün örgütsel biçimi dernek olduğundan, bu çalışmada, en fazla katma değeri sunan derneklerin kayıtlarına odaklanacağız.

Derneklerin kayıtlarına ek olarak, dikkate değer başka ilgisiz bir çevrimiçi STÖ veri tabanı vardır. Yerel veya ulusal seviyede **devlet finansmanına erişmek isteyen Hırvat STÖ'leri, Maliye Bakanlığı** bünyesindeki *Kâr Amacı Gütmeyen Kuruluşlar Siciline* kaydolmak zorundadır. STÖ'ler hakkında önemli mali verileri paylaşan bu veri tabanına şu adresten ulaşılabilir: <https://banovac.mfin.hr/rnoprt/Pretraga.aspx>¹⁴

HIRVATİSTAN	
STÖ'ler için çevrimiçi kayıt mümkün mü?	Hayır
STÖ'leri kayıt eden devlet organı	İdare Bakanlığı
Çevrimiçi STÖ veri tabanını yöneten devlet organı	İdare Bakanlığı, Maliye Bakanlığını.

İngiltere ve Galler

İngiltere ve Galler'de kayıtlı **167.000** civarında hayır kurumu vardır.¹⁵ Hayır kurumu kurarken seçebilecek **başlıca dört çeşit yasal yapı** vardır: tüzel kişilik kazanmış (şirketleşmiş) hayır kurumları (CIO), hayırsever şirket (garantiyle sınırlı), tüzel kişiliği olmayan dernek ve tröst. Hayır kurumlarının tescili ve faaliyetleriyle ilgili temel kanunlar *Hayır Kurumları Kanunu (2011)*¹⁶, *Hayır Kurumları (Koruma ve Sosyal Yatırım) Kanunu (2016)*¹⁷ ve *Şirketler Kanunu (2006)*¹⁸dur. Hayır kuruluşları, hayır kurumlarının bağımsız düzenleyicisi olan **Hayırseverlik Komisyonu'na** kayıt yaptırmak zorundadırlar ve kayıt prosedürü tamamen elektronik olarak yapılmaktadır.

Yılda en az 5.000 İngiliz Sterlini (yaklaşık 5.800 ABD doları) geliri olan hayır kurumları kanunen Hayırseverlik Komisyonuna kayıt yaptırmak zorundadırlar, ancak İngiltere ve Galler'de kayıtlı olmayan birçok hayır kurumu bulunmaktadır. Kurumsal bir yapıya sahip olan hayır kuruluşları, gelirlerinden bağımsız olarak kayıt yaptırmak zorundadırlar. Ayrıca, bazı hayır kurumları gelirleri

¹⁴ USAID 2015 STÖ Sürdürülebilirlik Endeksine göre, Kasım 2015'te, veri tabanına kayıtlı dernek sayısı 32,305'tir ve bu sayı sektörde faaliyet gösteren aktif kuruluş sayısını daha iyi yansıtabilir. Buna ek olarak, Hırvatistan'da kayıtlı 221 vakıf ve 20 fon bulunmaktadır.

¹⁵ <https://www.gov.uk/government/publications/charity-register-statistics/recent-charity-register-statistics-charity-commission>

¹⁶ *Hayır Kurumları Kanunu 2011 (1993 ve 2006 yılındaki kanunları birleştiren):*
http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2011/25/pdfs/ukpga_20110025_en.pdf

¹⁷ *Hayır Kurumları (Koruma ve Sosyal Yatırım) Kanunu 2016:*
http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2016/4/pdfs/ukpga_20160004_en.pdf

¹⁸ *Şirketler Kanunu 2006:* http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2006/46/pdfs/ukpga_20060046_en.pdf

belli bir eşik değerin altında ise kaydolmak zorunda değildir.¹⁹ Kayıtlı hayır kurumları çevrimiçi, aranabilir bir veri tabanında görüntülenmektedir. Yardım kayıtları, hayır kurumları/yardım kuruluşları ve faaliyetleri hakkında bilgi almak için hayati bir veri kaynağıdır ve Hayır Kurumları Kanunu (2011) ile düzenlenen Hayırseverlik Komisyonu'nun düzenleyici faaliyetlerinin bir parçası olarak toplanan verilere dayanmaktadır. Kayıtlara şu adresten erişilebilir: <http://apps.charitycommission.gov.uk/showcharity/registerofcharities/RegisterHomePage.aspx>

İngiltere ve Galler	
STÖ'ler için çevrimiçi kayıt mümkün mü?	Evet
STÖ'leri kayıt eden devlet organı	Hayırseverlik Komisyonu
Çevrimiçi STÖ veri tabanını yöneten devlet organı	Hayırseverlik Komisyonu

Macaristan

Macaristan'da halen **62.000 civarında STÖ** faaliyet göstermektedir.²⁰ Bu sayı neredeyse on yıldır aynı seviyelerini korumaktadır. Bunların yaklaşık %88'i, kar amacı gütmeyen, hükümet dışı kuruluşların geleneksel yasal örgütlenme biçimleri olan **vakıf veya dernek** olarak sınıflandırılabilir.²¹ Geriye kalan kuruluşlar, kâr amacı gütmeyen şirketler, sivil gruplar ve kamusal odalardır.

STÖ'lerin kaydı ve faaliyetleri ile ilgili temel kanunlar *Medeni Kanun (2013)*²², *Örgütlenme Özgürlüğü, Kamu Yararı Statüsü ve STÖ'lerin Faaliyetleri ve Desteklenmesi Hakkında Kanun (2011)*²³; *Halka Açık Şirket Bilgileri, Şirket Tescil ve Tasfiye İşlemleri Hakkında Kanun (2006)*²⁴; ve *STÖ'lerin Mahkemelere Kaydı ve İlgili Usul Kuralları Hakkında Kanun (2011)*.²⁵ STÖ'ler mahkeme tarafından tescillenir, çevrimiçi kayıt mümkündür.

Macaristan, 2008 yılının ilkbaharında çevrimiçi kamuya açık veri tabanını faaliyete soktu. Veri tabanı, STÖ'leri ve kamu kuruluşları, özel emeklilik fonları veya profesyonel spor federasyonları gibi

¹⁹ Bu eşik değer şu an yılda 100,000 İngiliz Sterlini'dir. (117,000 Euro) Bu kapsamda olan yardım kurumları bazı Hristiyan mezheplere ait kilise ve şapeller, silahlı kuvvetlerin yardım fonları, izci grupları, daha büyük bir hayır/yardım kurumunun bağlı yerel şubesi.

²⁰ Macaristan Merkezi İstatistik Ofisi, 2015 verisi: http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_ppg003.html

²¹ <http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/stattukor/nonprofitadomanyozas.pdf>

²² Medeni Kanun, Kanun V/2013, dernekler ve vakıflar bölümü: <https://www.google.hu/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=3&ved=0ahUKEwiK4ZPCLq3RAhXKXhoKHfgHBuAQFgg0MAI&url=http%3A%2F%2Fwww.legislationline.org%2Fdocuments%2Fid%2F19922&usq=AFQjCNERFmXTDgFzWVGv275K0i86tw3MgA&cad=rja>

²³ Örgütlenme Özgürlüğü, Kamu Yararı Statüsü ve STÖ'lerin Faaliyetleri ve Desteklenmesi Hakkında Kanun, Kanun CLXXV/2011, Macarca: http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1100175.TV

²⁴ Halka Açık Şirket Bilgileri Hakkında Kanun, Kanun V/2006: <https://hirkozpont.magyarorszag.hu/srv/letolt?id=943203&lang=hu>

²⁵ STÖ'lerin Mahkemelere Kaydı ve İlgili Usul Kuralları Hakkında Kanun, Kanun CLXXXI/2011, Macarca: http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=a1100181.tv

şirket niteliğinde olmayan diğer kuruluşları listeliyor. Veri tabanı, **Macar mahkemesi** tarafından işletilmekte ve yönetilmektedir ve şu adresten ulaşılabilir: <http://birosag.hu/allampolgaroknak/civil-szervezetek/civil-szervezetek-nevjegyzeke-kereses>

MACARİSTAN	
STÖ'ler için çevrimiçi kayıt mümkün mü?	Evet
STÖ'leri kayıt eden devlet organı	Mahkeme
Çevrimiçi STÖ veri tabanını yöneten devlet organı	Mahkeme

Slovakya

İçişleri Bakanlığı'nın sicil kayıt verilerine göre, Slovakya'daki STÖ sayısı **45 bin** civarında olup bunların çoğu **sivil derneklerdir** (tüm STÖ'lerin yaklaşık %90'ı). Diğer örgütlenme biçimleri arasında, kamu yararına çalışan kar amacı gütmeyen kuruluşlar, yatırım-dışı fonlar, uluslararası unsurlara sahip kuruluşlar ve vakıflar bulunmaktadır. Her gün yaklaşık 10 yeni STÖ kurulmaktadır.²⁶ STÖ'ler İçişleri Bakanlığı tarafından tescillenmektedir ve çok özel durumlarda çevrimiçi kayıt mümkündür.²⁷

STÖ kayıt ve faaliyetleriyle ilgili temel kanunlar *Vatandaş Dernekleri Kanunu (1990)*²⁸, *Vakıflar Hakkında ve Medeni Kanunun Değiştirilmesi Hakkında Kanun (2002)*²⁹, *Yatırım-dışı Fonlar Hakkında Kanun (1997)*³⁰, ve *Genel Faydalı Hizmet Sunan Kâr Amacı Gütmeyen Kuruluşlar Hakkında Kanun (1997)*'dur.³¹

2015 yılı boyunca, *Sivil Toplumun Geliştirilmesi Hükümet Tam Yetkili Temsilciliği*, STÖ'lerin tesciline ilişkin bir kanun hazırlamaya çalıştı. Bu araştırma yazılırken, kanun henüz yasama sürecine girmemişti ve bu nedenle **sicil kaydı henüz işler durumda değildi**. Bununla birlikte, mekanizma **tamamıyla tasarlanmış** ve bu bakımdan bu çalışmanın amaçları için iyi bir örnek oluşturabilir.

Kanun **iki veri tabanı** oluşturmayı amaçlamaktadır: (1) asli kayıt görevi görecek tüm kâr amacı

²⁶ USAID 2015 STÖ Sürdürülebilirlik Endeksi

²⁷ Çevrimiçi kayıt, nitelikli elektronik imza kullanılması halinde mümkündür. Bunun içinse, bütün kurucu şahısların (sivil dernek olması halinde 3 kişi) nitelikli elektronik imza özelliğine sahip kimlik belgesine sahip olmaları, kimlik belgelerinin aktif halde olması ve kayıt için gerekli dokümanların (örneğin sivil dernek için) sunulması gerekmektedir. Teorik olarak çevrimiçi kayıt olanağı sağlanırken, pratikte kamu idaresi kayıt için elektronik olarak belgeleri kabul edecek donanımına sahip değildir. Örneğin, sivil dernek kayıt prosedürünü açıklayan İçişleri Bakanlığı'nın resmi web sayfasında bu tür bir başvuru ile ilgili bilgi bulunmamaktadır.

²⁸ *Vatandaş Dernekleri Kanunu, Kanun No. 83/1990*: <http://www.ilo.org/dyn/natlex/docs/ELECTRONIC/99932/119583/F-255803203/SVK99932%20Eng.pdf>

²⁹ *Vakıflar Hakkında ve Medeni Kanunun Değiştirilmesi Hakkında Kanun, Kanun No: 34/2002*: <http://www.icnl.org/research/library/files/Slovakia/actfound.pdf>

³⁰ *Yatırım-dışı Fonlar Hakkında Kanun, Kanun No: 147/1997*: <http://www.icnl.org/research/library/files/Slovakia/non.pdf>

³¹ *Genel Faydalı Hizmet Sunan Kâr Amacı Gütmeyen Kuruluşlar Hakkında Kanun, Kanun No: 213/1997*: <http://www.icnl.org/research/library/files/Slovakia/lawbenef.pdf>

gütmeyen kuruluşların **resmi merkezi kayıt defteri**. Bu, ticari kuruluşların kayıt defterine benzer ve zorunlu olacaktır. Kullanıcılar veri tabanını okuyabilecek, ancak veriler yalnızca kamu idaresi tarafından düzenlenebilir olacak. (2) Buna ek olarak, tüm STÖ'lerin resmi merkezi kayıt defterinin üzerinde bir **"ekstra üst yapı" bilgi teknolojileri (BT) sistemi** kurulacaktır. Bu yapı, STÖ'lerin kendilerine ve aynı zamanda çeşitli kamu idarelerinin BT kayıtlarına bağlanabilecek ve bunlardan STÖ'lerle ilgili bilgi alabilecek. Sonuç olarak, bazı verilerin düzenlenmesi için doğrulanmış erişim yetkisi STÖ'lere ve diğer kamu kurumlarına da verilecek. STÖ'lerin, bu verileri kendilerinin de raporlama yoluyla gönüllü olarak sunmaları beklenmektedir.

SLOVAKYA	
STÖ'ler için çevrimiçi kayıt mümkün mü?	Evet
STÖ'leri kayıt eden devlet organı	İçişleri Bakanlığı
Çevrimiçi STÖ veri tabanını yöneten devlet organı	İçişleri Bakanlığı

3. Kamuya açık veri tabanlarının kapsadığı bilgiler

Kurumsal Veriler

Veri tabanlarının sağladığı bilgi seviyesi değişiklik göstermektedir. İncelenen tüm veri tabanları, organizasyonun adı, kısaltması, adresi, kayıt veya vergi numarası, kuruluş tarihi, yetkili temsilcilerin adları gibi **STÖ'lerin temel kurumsal verilerini** sunar. Ancak, STÖ'lerin yalnızca temel verilerini listelemek yeterli değildir. Kullanıcıların kuruluşların kapsamlı bir görüntüsünü elde etmeleri için, gözden geçirilen veri tabanları kuruluşların, hedef ve faaliyetlerini kısaca tanımlayan **genel görünüşleri hakkında kısa özetleri** de vermektedir. Örneğin, Bulgaristan'daki merkezi KYK tescil kurumu, kuruluşların hedef, kaynak ve faaliyetleri hakkında kısa açıklamalar sunmaktadır. Kayıtların çoğu (Hırvatistan, İngiltere ve Galler, Macaristan) ayrıca **STÖ'leri misyonlarına göre sınıflandırarak** kullanıcılara kuruluşların profillerine göre sonuçları filtreleme imkanı sunuyorlar. Kullanıcılar, genellikle bu parametrelerin çoğunu aynı anda kullanarak STÖ'ler için arama yapabilirler; bu da, kullanıcı dostu bir kaydın önemli bir özelliğidir.

Aynı zamanda, çevrimiçi sunulan bilgilerin kapsamı ve gerçekten, STÖ'lerin şeffaflığı sınırsız değildir. **Gizlilik ve yararlanıcıların ve personelin mahremiyet haklarına** önemle saygı göstermesi gerekmektedir. Örneğin, STÖ'lerin yetkili temsilcilerinin adları merkezi elektronik veri tabanlarında yer alırken, kişisel veriler (annenin kızlık soyadı veya adresi gibi) STÖ'lerin kaydedilmesi sırasında yetkili mercilere sunulmak zorundayken, kamuoyuna açık olan merkezi veri tabanında isim dışında bu gibi kişisel verilere yer verilmemektedir.

Ülkelerin çoğu (Macaristan, Bulgaristan, İngiltere ve Galler), veri tabanında, **yıllık mali rapor ve faaliyet raporlarını** indirmeye izin veriyorlar. Raporlar ayrıca, yalnızca en son yıla ait değil, geçmiş yıllar için de mevcuttur; bu da, süreklilik sağlamak ve STÖ'nün yıllar içerisinde nasıl bir gelişim

gösterdiğinin daha iyi anlaşılmasına yardımcı olmaktadır. Hırvatistan'da dernekler için genel veri tabanı bu bilgileri içermiyor; ancak, Maliye Bakanlığı tarafından devlet fonlarına erişmek isteyen STÖ'ler için mali-odaklı ayrı veri tabanı, STÖ'lerin yıllık mali raporlarını kendi platformunda yayınlamasını zorunlu kılmaktadır. Gerçekten de, bu veri tabanı çok tekniktir ve kuruluşların varlıkları, gelirleri, harcama ve yatırımları hakkında detaylı mali veriler içermektedir. Slovakya'da, yıllık raporlar zorunlu kayıt defterinin bir unsuru değildir. Aksine, bunlar ekstra üstyapı sisteminde yer alırlar ve değerlendirmeler, fotoğraflar, videolar, uluslararası üyelikler, çalışanlar listesi, uzmanlık alanı, uygulanan projeler, destekleyiciler ve ilave mali veriler gibi diğer bilgilerle birlikte kendi raporlamaları yoluyla isteğe bağlı olarak STÖ'ler tarafından sunulabilirler.

Kanıtlayıcı belgeler

Hırvatistan ya da Bulgaristan gibi bazı veri tabanlarında ya **STÖ tüzükleri** ya da kamu yararına faaliyetler yürütmek için kurallar ve prosedürler gibi **diğer kuruluş içi belgeler** de kamuya açık hale getirilmiştir.

Macaristan'daki veri tabanı, **devam etmekte olan sigorta veya STÖ'ye karşı ceza hukuku tedbirleri, kanuni kovuşturma olup olmadığı** hakkında da bilgi sunmaktadır. Benzer bilgilerin, çeşitli kamu idarelerinin BT kayıtlarına bağlanabilecek ve bunlardan bilgi alacak ekstra üst yapı IT sistemi vasıtasıyla Slovakya'da sunulması planlanmaktadır. Bu yapıda, sosyal güvenlik, sağlık sigortası şirketi ve vergi dairesine herhangi bir borcu olup olmadığı yer alacak. Bu bilgiler daha sonra kamu kaynağı kullanıcılarının idari kontrolü amacıyla kullanılabilir. Ayrıca, ekstra üstyapı, diğer kamu kurumlarının IT sistemleri üzerinden de STÖ'ler hakkında ilave çevrimiçi bilgi (akreditasyonlar, lisanslar, yetki belgeleri) toplayabilecektir. Tüm bu açık verilerin indirilebilir olması ve özel kuruluşlar tarafından sıralama ve derecelendirmeler de dahil olmak üzere STÖ sektörünün daha ileri seviyede niteliksel değerlendirmesi için kullanılması öngörülmektedir.

Verilerin sunulması

Hayırseverlik Komisyonunun veri tabanı, **verilerin görselleştirilmesi** bakımından benzersizdir. Sadece özet sayfalarında önemli bilgileri barındırmakla kalmaz, aynı zamanda mali verilere de yer verir ve özetleri görsel grafik ve tablolarla sunar. Aynı zamanda, belirli bir hayır kuruluşunun, dünya haritasında görsel olarak işaretlenmiş coğrafi yerler sunarak nerede çalıştığını gösteren anlık görüntü verir.

Bilgi toplamanın araç ve yöntemleri

Çevrimiçi veri tabanında yer alan bilgiler, **ya kamu yetkili kurumları tarafından toplanır ya da STÖ'ler tarafından sağlanır** ve STÖ'ler, daha sonra kendileri tarafından yayınlanan verilerin doğruluğundan ve geçerliliğinden sorumludurlar.

Macaristan'da, mahkeme sicil kayıtları ve güncellemeleri **çevrimiçi veri tabanında aynı anda ve otomatik olarak görünür**. Hırvat dernek sicilinde, veriyi işleme alan İdare Bakanlığı'dır ve **STÖ'lerin, veri tabanı için ekstra bilgi göndermeleri gerekmez**. Bununla birlikte, yukarıda belirtildiği gibi, Hırvatistan Maliye Bakanlığı tarafından devlet fonları kullanan STÖ'lere yönelik

olarak işletilen veri tabanı söz konusu olduğunda, kuruluşlar ayrıca bilgi göndermek durumundadırlar ve bu bilgiler ayrı ayrı işlenip çevrimiçi hale getirilmektedir.

İngiltere ve Galler'de hayır kuruluşlarının, **bilgilerindeki değişiklikleri** (isim, yönetim belgesi, irtibat ve adres bilgileri, banka hesabı bilgileri, yasal yapısı, faaliyetleri gibi) **rapor etmeleri ve yıllık gelirlerini Hayırseverlik Komisyonuna bildirmeleri** gerekmektedir. Hayır kuruluşları bu değişiklikleri kendileri doğrudan yapabilmekte ve Komisyonun web platformunu kullanarak profil sayfalarını çevrimiçi olarak düzenleyebilmektedirler. Bulgaristan'da da KYK'lar, yönetim, yapı ve hedeflerinin yanı sıra hibelerin nasıl verileceğine ve kamu yararına hizmetlerin nasıl yürütüleceğine dair kurum içi kurallarına ilişkin kurumsal bilgilerini merkezi kayıt kurumuna sunmak zorundadırlar. Bu, herkese açıktır ve herhangi bir ilgili taraf, bu bilgileri KYK üzerinde doğrulayabilir.³² KYK, mahkeme kayıt verilerinde her bir değişiklik olduğunda bilgilerini güncellemekle yükümlüdür. Üst üste iki yıldan fazla bir sürede gerekli bilgileri sağlamayan bir kuruluş veri tabanından silinebilir.

Slovakya **bu yaklaşımın bir karmasını** kullanacak ve ekstra üstyapı BT sisteminde bu bilgiler **hem kamu idaresi kuruluşlarından hem de STÖ'lerin kendilerinden** gelecektir. Devlet kaynakları tarafından sağlanan bilgiler "yasal işlem için kullanın" şeklinde işaretlenecekken, STÖ'ler tarafından isteğe bağlı olarak sunulan veriler "kendinden rapor edildi - hukuki işlem için kullanmayın" şeklinde etiketlenecektir. STÖ'lerin verileri düzenleyebilmeleri için, web sitesine doğrulanmış erişimleri sağlanacaktır.

Operasyonel yapı ve idame

Ülkeler çevrimiçi STÖ veri tabanının çalışması ve bakımı için farklı modeller seçmişlerdir.

Macaristan'da **Ulusal Yargı Ofisi**, mahkemelerin merkezi idari başkanlığı, mahkemelerin internet ana sayfalarında veri tabanının çalışmasından sorumludur. Verilerin sürekli bir şekilde elde edilebilir ve ayrıca ihtiyaç duyulan teknolojinin erişilebilir olmasından bu ofis sorumludur. STÖ'lerin sayısında ve ilgili idari konulardaki artış nedeniyle, veri tabanının BT sistemi yıllar içerisinde geliştirilmiş ve değiştirilmiş, böylece kullanıcıların veri tabanında daha verimli bir şekilde arama yapabilmeleri sağlanmıştır.

Birçok ülkede, merkezi elektronik veri tabanları **bakanlıklar** tarafından çalıştırılmakta ve idame ettirilmektedir. Bulgaristan'da merkezi kayıt kurumu, Adalet Bakanlığının idari yapısının bir parçasıdır ve Bakanlık genel müdürlüklerinin birisinin altında özel bir bölüm olarak yapılandırılmıştır. Hırvatistan'da iki bakanlık çevrimiçi veri tabanlarının idamesi ile uğraşmaktadır: İdare Bakanlığı, dernekler veri tabanı ile Maliye Bakanlığı ise devlet fonlarını kullanan STÖ'lerin veri tabanı ile. Slovakya'da, her iki veri tabanını da çalıştıran İçişleri Bakanlığı'dır.

İngiltere ve Galler'de, veri tabanının işletilmesi ve bakımından **sektörün bağımsız düzenleyicisi** sorumludur. Gerçekten de, Hayırseverlik Komisyonu, **kullanıcıların geri bildirimlerine**

³² *Kamu ve Kendi Kendine Düzenleme Girişimleri aracılığıyla Hesap Verebilirliği başarmak, Bulgaristan: KYK Veri tabanı.* Ralitsa Velichkova, BCNL, ICNL/ECNL 2011.

dayanarak hayır/yardım kuruluşları veri tabanının iyileştirilmesi için yatırım yapıyor. Sicil kayıtları, yakın zamanda, aramayı daraltan filtrelerin kullanımı, filtrelenen aramaların bir CSV dosyası olarak indirilebilmesi ve web sitesinin mobil cihazlarla uyumlu bir şekilde çalışması için yeniden tasarlandı. Buna ek olarak, Hayırseverlik Komisyonu, Komisyonla etkileşimde bulunan kullanıcı tercihlerini daha iyi anlamak ve gelecek hizmetlerin şekillendirilmesine katkıda bulunması için dijital hizmetleriyle ilgili yeni bir müşteri anketi başlattı.³³

4. Sonuç ve Öneriler:

Örneklerin çeşitliliğinin de açıkça gösterdiği gibi ülkeler, veri tabanlarının kullanımı ve idamesi, içerdiği bilgi kapsamı ve verilerin toplanma şekli açısından farklı yaklaşımlar benimsemişlerdir. Sunulan örnekler, ülke geleneklerinden etkilenmekte ve çözümler yerel şartlara uygun olarak hazırlanmaktadır. Bununla birlikte, incelenen örneklerden yola çıkarak, çevrimiçi kamuya açık bir STÖ veri tabanı kurulurken ve başlatılırken, genel olarak aşağıdaki iyi uygulamalar dikkate alınabilir.

1. STÖ'ler için oluşturulan çevrimiçi kayıt ve kamu veri tabanlarının tamamlayıcı rolünü düşünün.

Ülkeler STÖ'ler için merkezi bir çevrimiçi veri tabanı oluşturmaya karar verdiklerinde, genellikle mevcut kayıt verilerini merkezi, kamu kayıt sistemine entegre ediyorlar. STÖ'lerin çevrimiçi kayıtlarının mümkün olduğu ülkelerde (Macaristan, Slovakya, İngiltere ve Galler) bu, uygun maliyetli, otomatikleştirilmiş bir sistemle çözülebilir, bu ayrıca verilerin güncel tutulmasına da olanak sağlar. Bu nedenle, idarenin, hem STÖ'ler hem de devlet görevlileri için kayıt sürecini ve kamuya açık bir veri tabanının idame ettirilmesini kolaylaştıracak olan STÖ'lere çevrimiçi kayıt imkânı getirmeyi de değerlendirmesini öneriyoruz.

2. Kamu idaresinin diğer organları arasında koordinasyonun sağlandığından emin olun.

STÖ veri tabanı, mevcut devlet sicilleri üzerine inşa edilebilir ve onlar tarafından toplanan bilgilere dayanabilir. Ekstra üst-yapı BT sistemi başlatıldığında ve tam olarak faaliyete geçirildiğinde Slovakya'da bu şekilde olacaktır. Benzer şekilde, veri tabanı doğrudan diğer kamu kurumlarına (ulusal istatistik bürosu veya vergi otoritesi gibi) veri sağlayabilir ve böylece devletin STÖ sektörünün gözetim ve desteği bağlamındaki görevlerini koordine etme rolünü artırabilir. Bu nedenle mevcut devlet kaynakları ve mekanizmalarının hâlihazırda ne olduğunu ve devlet yetkililerinin STÖ sektörü hakkında mevcut bilgileri paylaşmada nasıl işbirliği yapabileceğini değerlendirmeyi öneriyoruz.

3. STÖ'lerle ilgili detaylı ve amaca uygun bilgiler sağlayarak şeffaflığı temin edin.

Kuruluşun sadece temel işlevsel verileri listeleyen bir veri tabanı, toplumun beklentilerine karşılık vermemektedir ve misyonunu tamamen yerine getirmemektedir. İdeal olarak veri tabanı, STÖ'nün

³³ <https://vovici.com/wsb.dll/s/122beg59037>

kurumsal yapısı, misyon ve faaliyetleri, kaynakları ve diğer tüm bilgilerini (tüzük gibi) içerir; bunların hepsi, kuruluşun çalışmalarının daha iyi anlaşılmasına katkıda bulunur ve STÖ sektörünün nitel değerlendirmesinde bir temel oluşturabilir. Veri tabanında yer alacak bilgiler kayıt belgelerinden çıkarılabileceği için, bu ne STÖ'lere ne de veri tabanını yöneten kamu kurumuna ek bir yük getirmez. Aynı zamanda, kamuya açık veri tabanında bulunan bilgilerin sınırsız değildir ve personelin ve faydalanıcıların mahremiyet haklarına saygı gösterilmesi önem arz etmektedir. Bu nedenle, temel bilgilerin ötesinde, veri tabanının, kullanıcıların kuruluşların gerçek çalışmaları hakkında kapsamlı bir görüş elde edebileceği ayrıntıları paylaşmalarını öneriyoruz. Yayınlanan bilgiler amaca uygun olmalı ve gizlilik hakkına riayet etmelidir.

4. Veri tabanının kullanıcı dostu olduğundan emin olun.

Bir organizasyon genel görünümünün (profilinin) kolaylıkla aranabilmesi önemlidir. Örneğin, Macar STÖ sicil kaydı kullanıcıları, kuruluş türleri veya amaçları dâhil çeşitli kriterlere göre kuruluşları arayabilmektedirler. Hayırseverlik Komisyonu da yardım/hayır kuruluşlarını aramak için daha fazla seçenek sunar: ad veya kayıt numarasına göre, ayrıca gelişmiş arama seçeneğiyle nerede faaliyet gösterdikleri, kim oldukları, kimlere yardım ettiği ve nasıl çalıştıklarına göre arama imkânı sunmaktadır. Arama sonuçlarını filtreleme seçeneği de, Hırvatistan'daki uygulama olduğu gibi, bilgileri ayrı dosyalarla indirebilme olanağı da kullanıcı deneyimini daha keyifli hale getirir. Bilgilerin açık kaynak olduğuna, yani kullanıcıların bilgileri kendi başlarına daha ayrıntılı analiz etmelerini sağlayacak bir biçimde çekebildiğine dikkat etmek gerekir. Veri tabanı ayrıca 'kullanıcılar için notlar' bölümü sunabilir. Bu, muhtemelen açılmış yeni bir pencerede, kategoriler hakkında ilave, ayrıntılı açıklamalarla ziyaretçilere yardımcı olur. Buna göre, veri tabanının, kullanıcıların verileri basit bir şekilde almasını sağlayan gezinmesi kolay bir ara yüze sahip olmasını öneriyoruz.

5. Kullanıcılardan geri bildirim aldıktan sonra iyileştirmeye izin verin.

Müşteri geribildirimi önemlidir; çünkü bu, veri tabanı sistemini yöneten kamu otoritelerine, hizmeti ve bütün olarak kullanıcı deneyimini iyileştirmek için kullanabilecekleri uygulanabilir bir kavrayış sağlar. Örneğin, Bulgaristan'daki sistemin geliştirilmesi ve iyileştirilmesi zaman aldı: 5 yıl süren bir anketin ardından başlatıldı,³⁴ kayıt kuruluşu KYK'lar ile çalışma biçimini geliştirdi. Hayırseverlik Komisyonunun veri tabanı şu an, kamu kullanıcıları için test ve geri bildirim izin veren beta(deneme) sürümüyle çalışıyor. Dolayısıyla, STÖ veri tabanını yöneten idari organın, veri tabanı başlatıldığında, kullanılabilirliğin, işlevselliğin, kullanıcı deneyiminin ve kayıt işleminin genel tasarımıyla ilgili görüş almak için kullanacağı mekanizmayı planlamasını öneriyoruz.

6. Sivil toplum sektörü hakkında istatistik oluşturmak için görsel araçlar kullanmayı düşünün.

Otomatikleştirilmiş bir sistemde, veriler, kâr amacı gütmeyen sektörün tamamına ilişkin yararlı

³⁴ Anket 200 STK'yı kapsamıştır ve Bulgar Kar Amacı Gütmeyen Hukuk Merkezi (BCNL) tarafından 2006 yılında gerçekleştirilmiştir.

görsel özet araçlar oluşturmanıza da olanak tanır. Örneğin, Hayırseverlik Komisyonunun veri tabanının bir katma değeri, gelir türü ve boyutu da dâhil olmak üzere ülkedeki hayır kurumlarının sayısı ve türlerine göre hazırlanan istatistik çizelgeleridir. Dolayısıyla, kullanıcılar için sektörel bir bakış açısı sunan grafikler, çizelgeler ve diğer araçların kullanılmasının değerlendirilmesini öneriyoruz.

7. STÖ kaydından sorumlu kamu kurumunu STÖ veri tabanını çalıştırmakla görevlendirmeyi düşünün.

STÖ'lerin kaydını gerçekleştiren organ, çevrimiçi kamuya açık veri tabanında kısmen yer alan tüm verilere zaten tümüyle sahiptir. İncelenen ülkelerden sadece Bulgaristan'da STÖ kayıtları ve çevrimiçi kamu veri tabanının işletilmesi şu anda iki ayrı organ tarafından (sırasıyla mahkeme ve Adalet Bakanlığı) yürütülüyor. Bununla birlikte, Ocak 2018 itibariyle bu durum, bu ülkede de değişecek ve iki görev tek bir ajans tarafından gerçekleştirilecek ve kayıt süreci daha akıcı ve sorunsuz hale getirilecektir. Dolayısıyla, idarenin, kayıt otoritesini Kıbrıs'ın kuzey kesiminde oluşturulacak bir kamuya açık STÖ kayıt veri tabanını işletmekle görevlendirmeyi değerlendirmesini öneriyoruz.

